

Letošnji prvi maj

Prvi maj trka na vrata. Znanilec je zmage življenja nad smrtjo. V zelenju in cvetju se vrača z upanjem med nas. Prvi maj je delavski praznik. Simbol je naše vere v našo zmago, znamenje je svetlejših solnčnih dni, katerim se delavski stan nikoli ni odrekal.

V dušah katoličanov je prvi maj ožarjen še s posebnim sijajem. Začetek je najlepšega meseca v letu. V njem se iz milijonov src dvigajo otroške molitve h Kraljici majnika, k naši nadzemski materi. Bolj kakor druge dni v življenju je ta mesec in zlasti njegov prvi dan naša vera živa, upanja polna in nesebične ljubezni prežeta. Bolj kakor druge dni v življenju smo ta dan razpoloženi za dobra dela, za življenje po veri. Milijoni src prosijo najčistejšo Mater čistote zase in za druge. Greh in njegovo razdejanje bodi daleč od nas, bodi daleč od sveta. Božji red zavladaj na zemlji, harmonija vstani med stanovi in narodi. Povsod bodi mir na zemlji in njegova sreča.

Prvi maj je tako lep praznik. Za delavske množice je kaj primeren čas, da na ta dan pozabijo na svoje trde borbe, na pezo življenja in na bridkosti siromaka ter se predajo njegovemu toplemu dihu kot glasniku časov brez borb, časov sreče in miru. Kot katoličani in kot delavci tudi mi doživljamo ta praznik svojega življenja. Nič nas ne moti, če ga praznujejo tudi drugi, ki z nami povsem istih misli. Praznovali smo ga preteklega leta, še bolj ga hočemo praznovati letos. Več vzroka imamo zato.

Časi, v katerih živimo so težji od prejšnjih. Na vseh koncih sveta vstaja nasilje in z ognjem in mečem pustoši srečo in blagostanje. Ne samo en stan, vsi stanovi so zaviti v mračne skrbi in v strašno negotovost. Nihče ni varen pred usodo drugega dne. Vrsta tistih, katerih pravice so poteptane, se je strahotno pomnožila. Vse povsod vstajajo nove nesreče, nova gorja, nov nemir.

Letošnji prvi maj prihaja v ta žalostni čas. Z njim prihaja najlepši mesec leta. V bojni metež, med razprte narode, med razdvojene stanove prihaja v cvetju in zelenju. Nič noče vedeti o vsem tem grdem nesoglasju in razprtijah sveta. Klicar hoče biti k novemu življenju, znanilec upanja v lepšo bodočnost. Kar je delavskemu stanu vedno bil, to hoče biti tudi sedaj. Razprta srca hoče združiti, razdvojene stanove zediniti. Vsem hoče prinesiti mir, kakor ga svet brez Boga človeštvu dati nikoli ne more.

Tako bomo praznovali tudi letos svoj prvi maj, svoj delavski praznik. Nadaljevali bomo njegovo praznovanje skozi ves Marijin mesec in se sredi svojih borb zatekali h Kraljici miru. S Cerkvijo, ki vsak dan prosi k njej: »Kraljica miru, prosi za nas«, bomo prosili tudi mi. Naj nam ohrani mir v državi, mir med narodi in ustvari pravično soglasje med stanovi. Iz srca bomo prosili, da bi nam bila odvzeta šiba vojske in lakote. K Bogu bomo dvignili svoje misli in ga prosili po Materi, da bi bil Oče veliki človeški družini, da bi združil vse okrog sebe v sreči in v miru. Prosim, da bi nad nami vsi zavlada njegova čista pravica. V njegovi milosti naj se premostijo prepadi in zgledijo nesoglasja. Prvi maj, naš delavski praznik, nas letos bolj kakor kdajkoli preje pliče k njegovemu resničnemu praznovanju, k posvečenju naših duš in naših del, k prizadevanju, da pride med nas božje kraljestvo miru.

Opozorilo zavarovancem OUZD in njih svojcem!

Okrožni urad za zavarovanje delavcev ugotavlja, da se vrše razne zlorabe s potrdili delodajalcev po neupravičenih svojcih in nečlanih, ki iščejo s temi potrdili (tudi fingiranimi) zdravniško pomoč in zdravlila na račun urada in v škodo članom, ne da bi dokazali svojo upravičenost s predpisanim potrdilom občine ali župnega urada po § 45 ZZZD.

Zato je urad prisiljen zahtevati v bodoče od vsakega svojca tako potrdilo občine ali župnega urada, ki dokazuje, da je svojec brez lastnih dohodkov in premoženja ter odvisen od zaslužka člana, s katerim živi tudi v skupnem gospodinjstvu. Poleg tega naj ima vsak član ali svojec

Preželj Franc:

Podpore brezposelnih sezoncev

Z uredbo o preskrbovanju brezposelnih delavcev z dne 25. nov. 1937. je bilo na novo urejeno brezposelno skrbstvo v naši državi. Ta zakonska uredba je sicer prinesla izboljšanje, vendar ima v gotovih paragrafi nekateri trdote, predvsem, kar tiče samouprav, zbiranja fondov in podpor.

Po čl. 74 omenjene uredbe sezonski delavec zadobi pravico do podpore samo v času, ko začne njegova sezona, dočim mu v času njegove redne vsakotletne brezposelnosti podpora ne pripada. Ta člen je bil vnešen v uredbo, ker so sezonski delavci svoje vplačane prispevke redno vsako leto izčrpali, odnosno niti niso celotni prispevki sezonskega delavstva zadostovali za kritje izplačanih podpor. To je res! Na drugi strani pa je ugotovljeno, da plače sezonskega delavstva niso bile tako zadostne, da bi zadoščale za preživljanje čez vse leto, kajti sezonski delavec je zaposlen v najboljšem slučaju 2/3 leta. Če bi bil zaslužek sezonskega delavca primeren, da bi si lahko napravil prihranek za časa zaposlitve, sezonskemu delavstvu ne bi bilo treba iskati možnosti podpiranja pri najrazličnejših ustanovah.

Vsako leto se je dogajalo, da so v času zime sezonski delavci oblegali Javne borze dela in demonstrirali po cestah, ker niso mogli razumeti, zakaj je v uredbi za preskrbo brezposelnih delavcev omejitve glede podeljevanja podpor sezonskim delavcem. Naravno je, da je naša organizacija ZZZD nenehoma zahtevala v svojih resolucijah naslovljene na merodajna mesta, da se § 74 v uredbi črta. Tej zahtevi se je pridružila tudi ljubljanska Delavska zbornica in ostale zbornice v državi. V letošnji zimi je uspelo organizaciji ZZZD, Delavski zbornici in članom samouprave JBD, da so z uvidevnostjo šefa Javne borze dela, bile te težave v Sloveniji odstranjene s tem, da sta sezonskim delavcem dajala dva obroka podpor na račun sezonske brezposelnosti.

Z ozirom na sklep, da se dajejo akontacije podpor, je bilo deležnih podpor v Sloveniji v času od 1. jan. 1940. do 31. marca 1940. 2.737 sezonskih delavcev. Podpore so bile izplačane:

Pri Javni borzi dela v Ljubljani	1.043 delavcem	Din 415.924.—
na teritoriju ekspoziture JBD Maribor	649 delavcem	» 180.879.—
na teritoriju ekspoziture Celje	470 delavcem	» 122.780.—
na teritoriju ekspoziture Murska Sobota	164 delavcem	» 55.260.—
na teritoriju Poverjenišтва JBD v Kranju	» 88.956.—	
Skupaj 2.737 delavcem		Din 863.799.—

Tudi ljubljanska Delavska zbornica je za brezposelne delavce mnogo prispevala in sicer v času od 1. januarja do 15. aprila t. l. na nakaznicah za hrano in prevoznih stroških ter na podporah v denarju znesek din. 87.000, ki so ga bili deležni v veliki meri sezonski delavci.

Merodajni činitelji so končno uvideli potrebo, da je vendarle treba pristopiti k pravi rešitvi dajanja podpor sezonskemu delavstvu.

Vprašanje nastane, kako naj se uredi problem podpiranja sezonskega delavstva, da bo ta urejen pravično in za sezonce i za ostale stroke delavstva in nameščenstva, ki plačujejo prispevek za Javno borzo dela.

Predlagane so bile različne rešitve, tako na primer, naj bi se strogo upoštevale premoženjske razmere, ki so zabeležene v rubriki 15 in 16 v novih delavskih knjižicah. Na podlagi teh zabeležb bi se podpore za one, ki posedujejo kako premoženje, zmanjšale. Najpravičnejše načelo bi bilo, da bi se posameznim strokam in tako tudi stavbincem, razdelil v obliki podpor vsaj tolikšen znesek, kolikor znaša njihov prispevek za brezposelno zavarovanje. Po načelu delavske skupnosti in solidarnosti naj bi stroke, ki so od brezposelnosti manj ogrožene in podpor toliko ne črpajo, doprinesle za upravne stroške, večji % k stroškom. Primerno bi tudi bilo, da bi Borza dela vodila ločene račune za stroko sezonskega delavstva, tako glede prispevkov, kakor glede podpor.

Čestokrat se trdi, da sezonski delavci daleko več prejmejo iz sredstev Borze dela, kakor pa vplačajo prispevkov. Na podlagi posameznih statističnih izkazov, ki jih OUZD v Ljubljani dostavlja časopisom in ustanovam, je ugotovljeno, da je bilo povprečno število zavarovanih delavcev v letu 1939,

v sezonskih industrijskih skupinah, 15.441. V poštah pride 5. industrijska skupina, v kateri so statistično zbrani podatki za vse delavce, ki so zaposleni v industriji kamenja in zemlje, (povprečno število 5.544). Dalje industrijska skupina 20 — gradnja železnic, cest in vodovodnih zgradb itd. — v kateri je bilo zaposlenih v letu 1939, 4.267 delavcev. V 21. industrijski skupini — gradnje nad zemljo je bilo povprečno zaposlenih v letu 1939, 5.630 delavcev. Da izračunamo prispevek teh sezonskih delavcev za brezposelno zavarovanje, moramo ugotoviti dnevno zavarovano mezdo. Po statističnih podatkih OUZD je znašala lansko leto povprečna dnevna zavarovana mezda za moškega delavca Din 28.16. Ta dnevna zavarovana mezda bo stvarno za sezonskega delavca nekoliko večja, ker so sezonski delavci zavarovani v višjih razredih. Dnevni zaslužek sezonskega delavstva bi po podatkih OUZD znašal v 5. industrijski skupini Din 156.119, v 20. skupini Din 120.159, v 21. ind. skupini Din 158.541.—

Dnevna zavarovana mezda, pomnožena z 313 dnevi — ker je število delavstva navedeno povprečno — da letno zavarovano mezdo. Prispevek za brezposelno zavarovanje znaša 14%. Če pomnožimo prispevno tarifo z letno zavarovano mezdo ugotovimo, da so plačali za Borzo dela delavci, zaposleni pri industriji kamenja in zemlje

v letu 1939. Din 684.113.—, delavci, zaposleni pri gradnji cest in vodovodnih zgradb » 526.537.—, delavci, zaposleni pri gradnji nad zemljo » 694.727.—, Skupaj so torej znašali prispevki sezonskega delavstva v l. 1939. Din 1.905.377.—, za Javno borzo dela. Nadaljevanje na 2. strani.

Viničarski tabor v Ljutomeru

pod pokroviteljstvom g. bana dr. Marka Natlačena, dne 9. VI. 1940

V naši vinorodni štajerski, v naših Slovenskih goricah, ki jih tolikokrat opeva pesem veselja, živi v trpljenju in pomanjkanju na tisoče slovenskih viničarjev. V borbi za svoj obstanek in za svojo, v božjih zakonih zapisano pravico, so se ti viničarji priključili naši Zvezi ter se po njej naslonili za skupnost slovenskih delavskih stanov. Z njimi združujejo svojo usodo za zmago naše narodne samobitnosti in za pravični delež zemskih dobrin.

Strokovna zveza viničarjev v okrilju ZZZD je tako v svojih prizadevanjih v preteklem letu žela prav lepe uspehe. Imela je nešteto sestankov po svojih podružnicah, priredila je dvojne taborenj in dosegla je tako dolgo časa zaželeno Viničarsko uredbo. Nasprotno sile sicer skušajo na vse načine vrednost njihovih uspehov zmanjšati in viničarskemu delavstvu zaupanje v to organizacijo omajati, toda brez dvoma bo Viničarska zveza vse te težave premagala. Premagala bo odpor nescialnosti med vinogradniki, premagala bo tudi vsa prizadevanja rdeče internacionale, da bi to delavstvo iztrgala iz narodnih vrst in ga priklenila nase.

Da dajo veselja nad doseženimi uspehi in poudarka svojim težnjam in zahtevam ter volji po zmagi za v bodoče, je Strokovna zveza viničarjev sklenila prirediti dne 9. junija letos v Ljutomeru velik viničarski tabor. G. ban dr. M. Natlačen pa je prevzel nad

tem taborom čast pokroviteljstva. Program tabora je sledeči:

Spored:

Na predvečer, ob 8. uri v dvorani Viničarskega doma 20. redni občni zbor viničarske zveze. Drugi dan: od 7.—8. ure zbiranje udeležencev pred Viničarskim domom. Ob 8. uri sprejem gostov na postajališču. Zatem povorka skozi mesto v župno cerkev, kjer bo ob 9. sv. maši s cerkvenim govorom, katero daruje duhovni vodja ZZZD g. Križman Andrej. Pri sv. maši ljudsko petje s spremljanjem viničarske godbe »Slavček«. Po sv. maši obhod po mestu pred Katoliški dom, kjer bo ob 10ih

Manifestacijsko zborovanje

Govorijo predstavniki naroda in tovariši iz našega strokovnega pokreta. Naše podružnice in vse delavstvo ZZZD opozarjamo že sedaj na ta tabor in prosimo, da 9. junija letos ne prirejajo kaldi lastnih zborovanj večjega obsega, ampak naj se pripravijo za tabor viničarjev v Ljutomeru. Naši člani naj že sedaj štedijo za to priliko, da bodo v čim častnejšem številu mogli manifestirati za naše skupne narodne in delavsko-stanovske ideale. »Devetega junija gremo v Ljutomer!« to je naše geslo.

Trgovinska pogajanja med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo

Proti koncu prejšnjega meseca je naša vlada naročila svojemu poslaniku v Ankari, naj stopi v stik s Sovjetskim poslanikom v Turčiji glede vzpostavitve trgovinskih odnosov med obema državama.

Jugoslovanski predlog za pogajanja je obsegal sledeče tri točke:

1. Pogajanja o sklenitvi trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo.

2. Pogodba o načinu plačevanja za izmenjeno blago.

3. Pogajanja o organizaciji trgovinskih zastopstev Jugoslavije odnosno sovjetske Rusije v Beogradu odnosno v Moskvi.

Sovjetska vlada je jugoslovanske predloge sprejela in poverila komisariju za zunanjo trgovino, da ta pogajanja vodi. Zaradi tega je te dni odpotovala jugoslovanska delegacija iz Beograda v Moskvo. Delegacijo vodi bivši finančni minister dr. Milorad Djordjević. V delegaciji se nahajata tudi dva Slovenca in sicer g. Ivan Avsenek, industrijalec in član izvršnega odbora Narodne banke ter tajnik delegacije dr. Zalar, sekretar zunanjega ministristva.

V naših gospodarskih krogih menijo, da bo trgovinska pogodba s sovjetsko Rusijo Jugoslaviji odvzela skrb za bombaž, ki ga sovjetija mnogo izvažala. Nadalje pričakujejo, da bo sovjetija mogla postreči s petrolejem, ki ga Jugoslavija zadnje čase dobiva iz Romunije manj, kot pred izbruhom vojne. Iz Sovjetije bo prihajala tudi kamena sol, ki jo je Jugoslavija doslej uvažala čez Romunijo.

Ta nepričakovana novica o postavitvi trgovinskih odnosov med Jugoslavijo in sovjetsko Rusijo je kajpada po raznih evropskih državah, kakor tudi pri nas vzbudila mnogo zanimanja in raznovrstna uganjanja. Potrebno je zato, da pogledamo, kakšne so razmere v katerih je prišlo do teh pogajanj in kaj imamo od njih pričakovati.

Najjasnejši odgovor nam v tem oziru daje vatikansko glasilo »Osservatore Romano«, ki priobčuje o balkanski politiki v svojem zunanjepolitičnem pregledu sledeča razmišljanja:

POLITIČNE RAZMERE

»Če hočemo razumeti najnovejše dogodke na Balkanskem polotoku, je treba vedeti, kakšni so bili odnosi med balkanskimi državami do sedaj. Balkanska zveza, to je Romunija, Jugoslavija, Grčija in Turčija, so vezane druga na drugo, toda samo za primer, če bi bila katera koli izmed njih napadena od druge balkanske

države. Bolgarija je z Jugoslavijo zvezana po paktu večnega prijateljstva, vrh tega pa so postali normalni odnosi med Bolgarijo in Grčijo po solunskem sporazumu. Pa tudi turško-bolgarski odnosi so pristrani. Med Italijo in Jugoslavijo je belgrajski pakt. Romunija in Grčija imata zagotovljeno pomoč zapadnih zveznic. Turčija pa ima pogodbo s Francijo in Anglijo, da si bodo te države med seboj pomagale, če bi kdo napadel, oziroma ogrožal njihove interese na Balkanu in na vzhodnem Sredozemskem morju. Ni se pa Turčija obvezala nastopiti proti Sovjetski Rusiji, razen če bi bila Turčija sama od svoje severne sosede napadena. Medtem ko je Bolgarija s Sovjetsko Rusijo v najboljših odnosih, pa Moskva smatra, da razmerje Romunije do nje ni urejeno. Jugoslavija do zdaj ni priznavala Sovjetov, tradicionalno turško-sovjetsko prijateljstvo pa se je po prekinjenju pogajanj med obema državama v Moskvi lanskega oktobra nekoliko poslabšalo.

BOJ ZA MIR

Kar so storile do zdaj balkanske države, je imelo vse namen, da z vojaško silo zagotovijo svojo nepristranost in s tem tudi mir na balkanskem območju. Sporazum med podonavskimi državami hoče odstraniti vse nevarnosti, ki pretijo svobodni plovi po Donavi, tako da se tu ne bi mo-

gel vneti noben oborožen spor. Na Donavi ne sme pluti nobena ladja, ki bi se mogla spremeniti v vojno ladjo. Tudi moštvo bo pod nadzorstvom, da ne bo moglo začeti kakšnih oboroženih dejanj. Ta pogodba je torej velike važnosti, posebno zato, ker ni sklenjena samo med Romunijo in Jugoslavijo, ki sta neposredno prizadeti, ampak sta jo podpisali tudi Madžarska in Bolgarija, ki nista članici Balkanske zveze. To odpira možnost, da bi se ti dve državi bolj približali Balkanski zvezi, kar je podčrtal tudi obisk jugoslovanskega kmetijskega ministra v Budimpešti.

NAJNOVEJŠE DEJSTVO JE,

da sta se zblížali Jugoslavija in Rusija, kar bi moglo privedi do kakšnih dogovorov gospodarskega in najbrž tudi političnega značaja, s čemer pa absolutno ni rečeno, da bi Belgrad izpremenil svojo politiko proti boljševizmu kot takemu. Kakor je povedal ministrski predsednik Cvetković, se razpravlja o ideji, da bito zblížanje, ki se je zgodilo s posredovanjem Bolgarije, postalo močno orožje, da se zavaruje nevtralnost balkanskih držav in njihova neodvisnost.

Jugoras za monopolske delavce

Glede spremembe in spopolnitve pravilnikov o delu in zaslužku pri monopolskih ustanovah, kakor tudi glede ponovnega povišanja mezd, je glavni odbor Jugorasa dobil poročila, kako monopolska uprava namerava vsa ta vprašanja rešiti in je zato napravil predstavko na Upravo državnih monopolov. V tej predstavitvi glavni odbor Jugorasa navaja, da je sprememba in spopolnitev pravilnikov kakršno namerava izvesti Uprava državnih monopolov, za monopolske delavce nespremenljiva in sicer iz sledečih razlogov:

1. Ker se s spremembami sploh ne rešuje vprašanje stalnosti delavcev na način, ki bi odgovarjal interesom delavcev, ki svojo eksistenco navežejo na monopolske ustanove.

2. Ker predlogi uprave državnih monopolov ne predvidevajo rešitve vprašanja sledovanja tobaka za delavce tobačnih stanic.

3. Ker Uprava državnih monopolov nima namena rešiti vprašanje razvrstitve v II. kategorijo na način, kakor so to monopolski delavci zahtevali potom dveh anket in preko glavnega odbora Jugorasa.

4. Ker uprava državnih monopolov mesto, da vodi politiko napredovanja svojih delavcev, z uvedbo nove kazni »prevedbe v nižjo kategorijo« kaže namen, da delavcem odvzame že pridobljene pravice.

5. Ker se vprašanje priznanja časa, ki so ga kvalificirani delavci prebili na delu v kakšnem drugem državnem podjetju ali v privatni službi, ne reši za prvi slučaj v celoti za drugi pa vsaj za 50%.

6. Ker se vprašanje zvišanja mezd stalnim in nestalnim delavcem, kakor tudi zvišanja pokojninskih premij upokojenim delavcem in delavkam zavlačuje s strani Uprave državnih monopolov v nedogled in ker ne obstoja dobra volja pri merodajnih činiteljih v Upravi državnih monopolov, da se delavske mezde zvišajo v zvezi z dejanskimi potrebami delavcev z ene in materialno možnostjo Uprave državnih monopolov z druge strani.

O tej predstavitvi je glavni odbor Jugorasa obvestil g. predsednika, kakor tudi podpredsednika kr. vlade, ministra za finance in ministra za soc. politiko z izjavo, da odklanja odgovornost za posledice, ki bodo nastale radi nerazumnega in protidelavskega stališča Uprave državnih monopolov.

Iz delavskega zadrugarstva

V praktični borbi proti druginji je napravil Jugoras značajan korak s tem, da je začel ustanavljati delavskohranilne proizvodne in konzumne zadruge. Njegovi vodilni funkcionarji so se zavedali, da je na ta načini mogoče delavstvu uspešno pomagati v borbi za izboljšanje položaja.

Ustanovljene so zadruge v Beogradu, Smederevski Palanki, Kragujevcu, Palanki, Čupriji, Nišu, Subotici, Slavonskem Brodu, Banja Luki, Splitu, Smederevu, Kruševcu, Petrovgradu, Skoplju, Novem Sadu itd.

Da se vse te zadruge poveže v eno delavsko zadržno zvezo, je bil za 14. april t. l. sklican občni zbor, katerega je vodil tov. Ljubomir Mitić. Na tem občnem zboru je bila postavljena zah-

Važne v par vrstah

Domače.

Finančni minister je potrdil proračune za proračunsko leto 1940-41 vseh banovin razun hrvaške, ki bo urejen s posebno uredbo. V skupni vsoti proračuni znašajo 752.8 milj. din, v ta znesek so všteti tudi proračuni banovinskih fondov. Proračuni poedinih banovin znašajo: (v milj.) Dravska banovina 206.6, Dunavska 277.1, Drinska 84.9, Vardarska 69.3, Vrbaska 39.1, Moravska 66.8, Zetska 58.7. Banovinski davki na neposredne davke, ostali so skoro neizpremenjeni in znašajo v poedinih banovinah:

cestni:	šolski:	cestni:	šolski:
Dravska 55%	35%	Moravska 25%	25%
Dunavska 35%	20%	Vardarska 20%	30%
Zetska 25%	20%	Drinska 25%	15%
Vrbaska 20%	10%		

Najnižje je obdavčen Beograd, ki je izven področij banovin in je samoupravno področje. Tu se plača samo 20% občinskega davka, drugih samoupravnih davkov Beograd ne pozna.

V Zagrebu je bil pred tednom osnovan hrvaški izseljeniški savez. Dosedanja izseljeniška organizacija za teritorij cele države je bil likvidiran. Mesto njega se osnujejo trije savezi po narodnosti.

Minister za trgovino in industrijo je imenoval v odbor za kontrolo cene Zarija Popovića tajnika Osrednjega tajništva delavskih zbornic, kot njegovega namestnika pa Gaser. Albina referenta istotam.

V Jugoslaviji imamo 48 železniških salonskih voz. V Angliji 5, v Nemčiji pa samo 3.

V sladkorju, ki ga dovažamo iz češkega protektorata se nahaja 5% moke. Če uvozimo 1000 vagonov sladkorja bi istočasno uvozili 50 vagonov moke. Kg sladkorja stane 15 din — kako drago plačamo moko zračunajte — doma stane 3 din za kg.

V državi je 3.122.465 nepismenih žensk ali 60.3%. Samo v Vardarski banovini jih je 90.3%.

Tuje.

V Švici so se od početka vojne do sedaj, cene živlenskimi potrebščinam podražile za 10%.

V Španiji je 24% industrijskega delavstva. 8% je zaposlenih v trgovini in prometu.

929 podjetij se v Italiji nahaja pod kontrolo državnega komisarja.

Po načrtu prve petletke v Rusiji v letih 1928 do 1932 bi moral biti prirastek živine 10 do 30%. V resnici pa je v teh letih padel za 50—60%. Nazorno pokazuje od njih samih izdana statistika:

V letu 1928 je bilo konj (vse v milj.) 33.5, rogata živine 70.4, svinj 26.0, ovac in koz 133.3. V letu 1932 pa: konj 16.6, rogata živine 38.4, svinj 12.1, ovac in koz 50.2. Žitni prirastek od leta 1913 do 1937 je znašal 17.9%. Prirastek prebivalstva pa 22.3%. Plača ruskega delavstva je bila v letu 1937 štirikrat manjša od plače angleškega delavca, trikrat od francoskega in za polovico manjša od letonskega. V letu 1927 je plača delavstva dosegla plačo iz leta 1913.

Po poročilih bo Bolgarija preko naše države iz svojega rudnika Pernika, prevozila 100 tisoč ton premoga.

V španski državljanski vojni, ki je trajala tri leta, je bilo 77.000 smrtnih žrtev in 750.000 ranjenih.

Velike količine pšenice je Kanada prodala Rusiji, ta pa naprej Nemčiji. Samo petroleja je v štirih mesecih Kanada prodala Rusiji 57.000.000 galon, ta pa takoj Nemčiji.

1. marca t. l. je na Dunaju prenehal izhajati svetovno znani nemški list »Wiener Zeitung«, ki je bil preko 100 let službeni list avstrijske vlade.

V Nemčiji se pripravlja prevod Hitlerjeve knjige »Mein kampf« na ruski jezik v svrhu razpečevanja med ruskim prebivalstvom.

Hrvatje zahtevajo konec Suzor-ja

»Hrvatski Dnevnik« je prinesel članek, kjer govori, zakaj hrvatski delavci in nameščenci zahtevajo samostojnega nosilca socialnega zavarovanja na Hrvatskem. List pravi:

»Ko se ima skleniti uredba o SUZOR-ju, se kažejo prizadevanja, naj bi se to vprašanje rešilo le z reorganizacijo sedanjega SUZOR-ja, in sicer tako, da bi se v bolniški panogi uvedlo nekako avtonomastvo, v drugih dveh panogah, nezgodni in onemoglostni, pa nekaj trijalizem s tremi odseki: hrvatskim, srbskim in slovenskim. Hrvatski delavci in nameščenci, ki z največjim zanimanjem spremljajo razvoj reševanja tega vprašanja, so zapazili tudi ta prizadevanja, ki pa so se zoper nje odločno izrekli, češ da bi le kratkotrajna zmota mogla sprejeti tako rešitev, ki bi naletela na odpor vseh neposrednih interesentov in tudi naroda. Ko razlagajo te trditve, pravijo, da bi taka rešitev bila v nesoglasju z uredbo o banovini Hrvatski, kjer je delavsko zavarovanje prenehalo biti zadeva splošne državne uprave pod upravno oblastjo ministra socialne politike, s čemer je ob enem za banovino Hrvatsko prenehala tudi eksekutivna oblast SUZOR-ja,

Nadaljevanje s 1. strani.

Prej sem navedel, da so v območju Javne borze dela od januarja do konca marca 1940. prejeli sezonski delavci na podporah Din 863.799.— V mesecu aprilu in poznejših mesecih bodo izplačani brezdvoma še precejšnji zneski na naslov brezposelnih podpor sezonskega delavstva. Lansko leto je bila velika zaposlenost, zato je bil tudi prispevek sezonskega delavstva zelo visok.

Vse številke jasno kažejo, da so zahteve organizacije in delavcev, glede spremembe § 74 in 81 (1 mesečna karenčna doba) uredbe utemeljene in upravičene. Zato naj se čimprej izvedejo!

ki mu je bilo naloženo le izvajanje tega posla splošne državne uprave. Taka rešitev bi bila proti upravno-političnemu načelu, ker si je nemogoče misliti, da bi SUZOR mogel voditi zadeve splošne uprave dveh ali več posebnih enot po posebnih zakonskih določilih, pod nadzorstvom oblasti dveh upravnih oblasti iz dveh posebnih upravnih enot. Taka rešitev z avtonomastvom v bolniški ter s trijalizmom v nezgodni in starostni panogi bi pomenila za zdaj nepotrebno in nedovoljeno reformo delavskega zavarovanja, ker bi udarila bistveno načelo unifikacije vseh treh panog zavarovanja v enem nosilcu (SUZOR-ju), kar bi povzročilo nezdravo parcelacijo delavskega zavarovanja, ker bi trenje med temi panogami nujno spravilo v nevarnost tudi sam obstanek tega posla splošne uprave banovine Hrvatske, ki je njena bistvena odlika in predpogoj unifikacija vseh treh panog v enem nosilcu.

Končno pa hrvatski delavci in nameščenci pravijo, da bi taka rešitev brez pametnega vzroka in brez potreb omejila racionalno razpolaganje z velikimi rezervami hrvatskega delavskega zavarovanja, ki danes dosegajo kakih 400 milijonov dinarjev, ki pa se letno večajo za kakih 50 milijonov dinarjev, tako da bi v nekaj desetletjih to zneslo milijarde. Ta vsota bi po geslu iz naroda za narod igrala odločilno vlogo ne le v življenju hrvatskega delavca, marveč tudi gospodarja in sploh narodnega gospodarstva.

Zaradi tega hrvatski delavci in nameščenci zahtevajo, naj se to vprašanje reši z uredbo, po kateri naj preneha eksekutivna oblast SUZOR-ja na področju banovine Hrvatske, po kateri bo ustanovljen nosilec delavskega zavarovanja za banovino Hrvatsko kot eksekutivna oblast v tej zadevi splošne uprave banovine Hrvatske pod izključno upravno oblastjo banske oblasti, ki bo pravice in obveznosti SUZOR-ja in hrvatskega nosilca porazdelila po načelu: kolikor rizika obveznosti, toliko pravic do premoženja. Ta narodni fond naj pride v narodne roke!

teva, ki je tudi zahteva Jugorasa, da se sredstva, ki ležijo v delavskih ustanovah mrtva ali so vložena tam, kjer prinašajo malo koristi za delavce, zbere in z njimi zgradi cenena in zdrava delavska stanovanja.

Izvoljen je bil upravni odbor Zveze delavskih zadrug z tov. Mitićem na čelu. Sklenilo se je tudi pristopiti k delu za ustanovitev delavske zadržne banke ter da se zahteva izdaja Uredbe o pomoči delavsko-nameščenskih zadrug.

Iz tega je razvidno, da zastopa Jugoras v južnih krajih pod vprašanje zadrugarstva med delavstvom isto stališče, kakor ZZZD v Sloveniji, da se more le z vsestranskim ustvarjajočim delom delovati na izboljšanje gmočnega položaja delavskega stanu.

Naša borba - naša rast

Griže pri Celju

Naša podružnica je imela v nedeljo, dne 21. t. m. svoj redni občni zbor, ki je bil precej dobro obiskan in pokazal veliko zanimanje delavstva za naš strokovni pokret. Zanimivo je bilo zlasti, da so prisotni delavci v velikem številu posegli v debato in je ta bila zaradi tega prav živahna.

Dosednji odbor je podal svoj poročila iz katerih je bilo razvidno, da se je res aktivno udeleževal v borbi za izboljšanje položaja naših rudarjev. Kot zastopnik centrale se je obnega zboru udeležil tov. Breznik Albin, ki je v svojem zanimivem govoru dokazal, kako je ravno v sedanjih težkih časih nujno potrebno, da ima delavstvo v svojem upravičenem boju za svoj obstanek, strokovno organizacijo z jasnimi načeli in ciljem, ki delavstvo ne zaveja na stranpota z raznimi demagoškimi gesli, marveč se po svojem programu neizprosno bori, da doseže svoj cilj. Za svoja izvajanja je žel velik aplavz.

Naš občni zbor je počastil s svojim obiskom tudi g. senator Mihelčič, kateremu so naši delavci izrazili iskreno zahvalo za vse kar je vedno dobrega storil za naše zabukovske rudarje. G. senator je apeliral na delavce, da se čvrsto strnejo okoli svoje organizacije ZZZD in izjavil, da bo, kadar gre za interese naših rudarjev, vedno na razpolago in se zanje zavzel. Njegova prisrčna izvajanja je delavstvo sprejelo z velikim zadovoljstvom in odobravanjem. Tudi naš banski svetnik g. Kuder, ki je prišel na naš občni zbor je žel za svoje navedbe lep aplavz.

Izvoljen je bil novi odbor soglasno, ki je sestavljen tako, da nam nudi garancijo, da bo naša podružnica res rastla in napredovala.

Ziri

Dne 17. t. m. smo imeli članski sestanek, ki je bil dobro obiskan. Predaval je absolutno strokovno šole o socialni zakonodaji. Bila je tudi velika debata o draginji, ki je vsaki dan večja, tako, da je delavstvo zaradi nje zelo zaskrbljeno in v veliki stiski.

Drugi sestanek bo dne 1. maja ob 8. uri zvečer v občinskem domu. Vabimo vse naše člane in tudi druge delavce, da se tega sestanka udeležijo v čim večjem številu.

Vevče

Strokovna skupina papirničarjev ZZZD bo praznovala svoj delavski praznik, prvi maj s tem, da bo ob 1/2. uri zjutraj v Dev. Mar. v Polju skupna sv. maša za vse člane in somišljenike. Po sv. maši bomo napravili skupen izlet v lepo, pomladansko naravo. Ta izlet v slučaju slabega vremena odpade.

Prosimo cenjene člane, da se tako svete maše kot izleta polnoštevilno udeležijo in privedejo tudi svoje in somišljenike.

Tudi mi delavci si lahko sredi trdega dela in borbe upravičeno privoščimo majhen izlet, ki bo utrldil naše tovariške odnose in nas povezal v še trdnejšo in močnejšo skupnost.

Maribor — gradbeni

V nedeljo 21. aprila smo imeli stavbinci mariborske podružnice ZZZD svoj lepo obiskan sestanek. Na tem sestanku je govoril tov. Lešnik Jože o pomenu in namenu prave katoliške strokovne organizacije ter o naši borbi za obstoj in kruh našega delavstva. Poudarjal je, kako velike važnosti je za nas, predvsem stavbinske delavce, prava katoliška strokovna organizacija. Vsi delavci bi morali biti organizirani v eni močni in pravi delavski organizaciji, kajti edino le s skupnimi močmi dosežemo svoj cilj in si priborimo človeka vredno življenje. Ožigosal je delo naših nasprotnikov, ki nas hočejo popolnoma spraviti iz javnega življenja samo zato, da sebe ohranijo pri življenju. Vsak se pred smrtjo bori in si skuša podaljšati življenje, tako pa se tudi rdeči milicioni izmuzavajo z vsemi mogočimi intrigami, da bi se ohranili na površju. Toda delavstvo je uvidelo njihovo početje in jih trumoma zapuša.

Obrazložil je tudi našo borbo za novo kolektivno pogodbo stavbenega in gradbenega delavstva, ki jo hoče naša organizacija uveljaviti za vse stavbeno in gradbeno delavstvo v Sloveniji. Tej borbi so se naši rdeči nasprotniki odtegnili in s tem povzročili, da pogajanja niso potekla v redu. Sedaj pa oni govore, da so zeleni krivi, da nimamo stavbinci že kolektivne pogodbe.

Tovariši, mi smo in hočemo biti prava katoliška strokovna organizacija, ki bo delavcu priborila to, kar mu po božjih in naravnih zakonih pripada. Zato pa vsi slovenski zidarji, tesarji in delavci, organizirajte se v naši stavbinski organizaciji Zveze združenih delavcev.

Slovenjgradec

Naša podružnica sklicuje za nedeljo 28. ob 9. uri dopoldne v prostorih Okrajne hranilnice svoj članski sestanek in pozivamo zato vse naše zavedne delavce, da se tega sestanka polnoštevilno udeležijo.

Kranj

V nedeljo 21. t. m. je priredila naša podružnica v Kranju večji sestanek, na katerem sta referirala prof. Oman o komunizmu in dr. Ogrizek o službenih prejemkih in njih zaščiti.

Prof. Oman je v svojem prvem delu govoril prav na popularen način predložil zbranemu delavstvu bistvo komunizma in njegov cilj. V drugem delu pa odnos komunizma do vere. Prikazal je vso ničevost komunističnega nauka v nasprotju s krščanstvom, ki daje delavcu polet in voljo za izboljšanje njegovega težkega položaja.

Nato je sledil referat dr. Ogrizka, v katerem nam je razložil, kaj so službeni prejemki, vrste njih in njihova zaščita. Posamezna sporna vprašanja je obrazložil na konkretnih primerih.

Z velikim zanimanjem smo sledili predavateljem, ki sta nas vpeljala v tako važna vprašanja.

Po končanem sestanku je sledila seja podružnice, na kateri smo sklepali o konstituiranju okrožja.

Trbovlje

Dne 5. maja 1940 ob 1/2. uri popoldan se vrši v Društvenem domu »Delavsko prosvetna akademija«, katero priredijo katoliški akademiki pod okriljem krajevnega ZZZD. Na sporedu so pevske točke, deklamacije, recitacije itd.

Katoliški akademiki hočejo z nami rami ob rami v borbi za izboljšanje našega delavskega položaja. Zato je naša dolžnost, da skrbimo že danes, da bo dvorana polno zasledena, in da se na ta način malo oddolžimo akademikom za njihov trud za našo stvar.

V petek, dne 26. t. m. ob 6. uri popoldne se vrši sestanek delegatov, ki so bili izvoljeni na naši listi pri volitvah v Bratovsko skladnico.

V soboto, dne 27. t. m. ob 1/2. uri zvečer se vrši pevska vaja, katere se naj sigurno udeležijo člani pevci. Pripravili se bomo za izlet na Sv. Planino, katerega se udeležimo 1. maja. Odhod ob 7. uri zjutraj izpred Društvenega doma v vsakem vremenu. Sv. maša se bere ob 9. uri dopoldne na Sv. Planini.

»Delavska pravica« z dne 18. IV. 1940 prinaša v članku iz Trbovelj med drugim, da je podpredsednik »Jugorasa« vse prej kot katoličan in da je v noči pred volitvami v Bratovsko skladnico, rogovilil okrog hiše, v kateri je omenjeno noč prenočeval bivši blagajnik cementarne TPD g. Mejač in g. Finc.

Pozivam dopisnika »Delavske pravice«, da javno navede, kar ve takega o meni, da ni v skladu s katoličanstvom. In na kak način sem to dokazal na večer pred volitvami v Bratovsko skladnico? Če ne dobim odgovora, si bom za laži in obrekovanje drugod iskal zadoščenja.

Dolar Oton.

Ptuj

Letos so se začela na strugi reke Drave v Ptuj velika regulacijska dela. Danes je že tu zaposlenih nad 120 delavcev. Zaradi vedno bolj nastajajoče draginje so mezde, določene po kolektivni pogodbi, vse prenižke. Občutno trpi delavstvo tudi na tem, da se mu ne plačuje vsakih 14 dni najmanj, zaslužena mezd, ko vendar mnogi samo iz teh virov živijo. Delavce se je v gotovih primerih odpuščalo kar tako, brez opravičenega zakonitega vzroka in brez 14 dnevne odpovedi.

Dne 18. t. m. sta tajnik ZZZD iz Maribora tov. Rozman in predsednik podružnice ZZZD v Ptuj tov. Lazar posredovala pri delovodju gradbenega podjetja. Dosegla sta, da se bo mezda tem delavcem plačevala po 3.50 din na uro in za prihodnji mesec vsakih 14 dni. Uspela sta, da se bo v prvi vrsti zaposljevalo samo domače delavce iz okolice Ptuja.

Delavstvo je spoznalo, da ga obstoječi položaj sili v organizacijo. V nedeljo, dne 21. aprila se je tozadevno vršil lepo obiskan sestanek v Ptuj. Prišli so tudi agenti od marksistične organizacije, ki jim to nikakor ne gre v račune, da bi naj ZZZD imela glavno besedo pri tem delavstvu. Izvajali so vseh vrst demagogije in laži, da bi delavce odvrnili od ZZZD. Posebno z jugorastvom (kakor da bi to bilo nekaj nedovoljenega, ali nepoštenega) so šarili. Govornik na tem sestanku, tov. Rozman, pa jim je podrl vse upe in račune. Delavstvo se je izreklo za orga-

nizacijo ZZZD in proti rdečkarjem. Marksizem je danes vreden toliko, kakor — nič. Je že preživeta reč, ki zlasti med delavstvom nič več ne vleče. Izvolil se je pododbor gradbenega delavstva pod predsedstvom tov. Klinc Antona, ki je prevzel celotno organizacijsko delovanje med tem gradbenim delavstvom. Mnogi so že podpisali pristopne izjave ZZZD, ostali pa še bodo. Na tem sestanku se je sestavila tudi lista obratnih zaupnikov, katere volitve se izvrše že v par dneh.

Tako je ptujsko delavstvo zopet pokazalo svojo stanovsko in narodno zavest. Odločno pa je odklonilo agitacijo rdečih. Tovariši gradbeni delavci! Ustvarimo si močno skupno organizacijo in po njej uveljavljajmo vse, kar so naše življenjske potrebe: kruh, pravica in mir!

Javornik - Koroška Bela

Obveščamo vse članstvo podružnice Javornik — Kor. Bela, da bo na delavski praznik dne 1. maja sveta maša ob 7. uri na Kor. Beli.

Za vse naše člane udeležba obvezna. Ker naši tovariši iz Jesenic napravijo izlet v Črni vrh, bi bilo najbolje, da se pridružimo po sveti maši temu izletu na Črni vrh.

Sevnica

V nedeljo, dne 21. aprila t. l. se je vršil članski sestanek naše podružnice ZZZD v Sevnici. Na sestanku je bilo navzočih 118 delavcev in delavk. Sestanek je žel polno priznanje za našo organizacijo. Predvajali smo tudi film o delavskem taboru, ki se je vršil preteklo leto v Ljubljani.

Sestanek je vodil tov. Obrč Anton. Govorili pa so: tov. Arnsč Josip, dopisnik DZ v Celju, tov. Višnar Drago, delegat iz Centrale, in tov. Leskovšek Martin, predsednik naše krajevnice organizacije.

Iz vseh podanih govorov smo uvideli, kako nujno je potrebna delavstvu izobrazba, ki jo nudi naša strokovna organizacija. Zato obljublamo, da bomo strnjeno roko v roki korakali v boljšo bodočnost, ki jo bomo pridobili samo potom organizacije.

Preska

V nedeljo, dne 28. aprila t. l. se vrši občni zbor naše skupine Preska ob 1/2.11. uri dopoldan v Društvenem domu v Preski. Vsi naši člani in prijatelji vljudno vabljeni, zlasti vabimo tudi naše stavbinske delavce, da se občnega zbora sigurno udeležite.

Tobačni delavci

Dne 18. aprila t. l. smo imeli sestanek naše podružnice, na katerem smo sklenili, Upravi državnih monopolov predložiti sledeče zahteve:

1. Da se povišajo plače tako, da bo znalo skupno povišanje 30% pričenši s 1. aprilom 1940.

2. Da se za slučaj vojne izda knjižice vsem delavcem v tovarni, kakršne dobivajo ostali državni uslužbeni, da lahko dokažejo, da so bili v službi ter prejemale v drugem kraju plačo in zaposlitev.

3. Da se poveča program dela in kredita, ker ne gre, da se zastavlja ljubljanska tobačna tovarna, v kateri je v 20 letih zmanjšano število delavstva z 1.000 in jih ima sedaj le nekaj čez 600 in še od teh mora preko 200 sezonskih praznovati po 14 dni mesečno.

4. Da se pravilniki o delu, plačah in pokojninah v najkrajšem času popravijo, kakor se je to pri pogajanjih v Beogradu dne 15. in 16. marca zahtevalo in obljubilo.

5. Da se že enkrat napravi sistemizacija mest I. in II. kategorije in da se povišajo mesta istih.

6. Da se izda pravilnik o radnem dodatku.

Naše delavstvo pričakuje, da se tem upravičenim zahtevam v najkrajšem času ugoti.

Z ozirom na neresnico podružnice Saveza monopolcev (rdeči) v »Ljudskem glasu« z dne 10. aprila 1940, v katerem sporočajo, da so dosegli povišanje stalnih mest in to od 450 na 500, moramo ugotoviti, da se hvalijo z uspehom, ki ga ni in je nasprotno res.

Ugotavljamo, da je v Ljubljanski tovarni stalnih mest 520 že nekaj let in to stanje ostane. Sedaj zasedenih mest na dan 1. marca 1940 — 454 od 520 — ostane praznih mest 66, ki se bodo spopolnila s tistimi delavci, ki bodo imeli 5 let službe, oziroma, ko pride popravljeni pravilnik o delu, 4 leta skupne službe.

Pri poročanju neresnice imajo prozoren namen. Letos gre precejšnje število delavstva na stalna mesta. Da bi mogli sezonskim delavcem pokazati kak uspeh, ga morajo seveda sami napraviti, češ nam se morate zahvaliti.

Murska Sobota

Po vseh večjih industrijskih krajih soškega okraja je ZZZD postavila svoje postojanke. Vse te organizacije skrbijo poleg ožjega okoliša svojega delavstva tudi za splošno korist vsega ostalega delavstva našega kraja. Ko je tako ZZZD v soboškem okraju skoraj že v celoti izvedla organiziranje delavstva, bo v bodoče skušala tudi delavstvo lendavskega okraja organizirati v naši močni delavski organizaciji.

Ker ima naša pokrajina tudi veliko število poljedelskega delavstva, katero želi z našo organizacijo sodelovati, smo v svoj program vzeli tudi skrb, kako pomagati in z zakoni zaščititi poljedelsko delavstvo. Upamo, da nam bodo vsi, katerim je dobrobit naših delavcev pri srcu, pri izvedbi našega programa pomagali.

Kakor smo že večkrat poročali, se v Cvetičevi tovarni z ozirom na to, ker tam ni nobene delavske organizacije, vršijo na račun delavk večkrat kake senzacije. Kljub temu, da se svobodnemu organiziranju delavk z vsemi mogočimi sredstvi nasprotuje, ne more noben človek zanikati, da v tej tovarni ne obstoja organizacija. Razumljivo je, da se organizacija zapostavlja tudi tam, kjer se to ne bi smelo. Tako na primer organizacija ZZZD v Cvetičevi tovarni ni udeležena pri zdravstvenem svetu in vsled tega se je mogoče zgodilo to, da se je v preteklem tednu v tovarni vršil splošni pregled radi okuženja delavk z »pules irritans«, pri čemer se je ugotovilo, da nista delavki K. in H. bili pregledani. V splošnem interesu bi bilo, da se pregledata še ti dve delavki.

Med našim gradbenim delavstvom je tudi nastalo gibanje za gradbeno zvezo ZZZD. Ker je v našem okraju mnogo gradbenega delavstva, bomo za to delavstvo v kratkem priredili zborovanje najbrže v Murski Soboti. Že danes pa opozarjamo vse gradbene delavce, da agitirajo med svojimi tovariši, da se gradbeno delavstvo čimprej združi v gradbeni zvezi ZZZD.

Viničarji

Naznanjamo članom našega Posmrtniškega sklada (Ps.), da je dne 17. t. m. umrl naš član tov. Herman Jožef od Svelega Tomaža pri Ormožu, katerega ženi pripada in se izplača 1000 din posmrtniške podpore. S tem smrtnim slučajem pride v poštev že razpisana zbirka kot za 112. slučaj zbirke.

Prosimo člane, da dolžne prispevke čimprej vplačate!

*

Dalje prosimo, da bi pri vsaki naši podružnici čimprej, posebej pa še sedaj v mesecu majniku, sledili vzgledu tov. Pučko Leopolda, ki je kot za uvod svojega pristopa v našo organizacijo, v mesecu februarju nabral za naš Viničarski dom znesek 20 dinarjev. Sicer je to mal znesek, a je zelo velik, če pomislimo, da se je imenovani tovariš za to potrudil v času, ko viničarji že tri mesece niso imeli nobenega zaslužka, in je to storil brez vsakega našega poziva ali prošnje. Tovarišu Pučku se za njegovo požrtvovalnost tem potom javno zahvaljujemo z iskreno željo, da bi čimprej našel kaj več posnemalcev, med viničarji predvsem pa čimveč darovalcev, ko se bodo oglašili pri vas naši zaupniki z nabiralnimi bloki.

Ob tej priliki pa se obračamo s prav iskreno prošnjo tudi do vseh drugih naših prijateljev in somišljenikov, da bi nam z možnimi prispevki priskočili na pomoč ob tem našem jubilejnim letu — 10-letnici Viničarske zadruga in dvajsetletnici viničarske organizacije, katero bi radi proslavili z vsaj delno dograditvijo našega Viničarskega doma — v Ljutomeru.

Prispevke nam morete poslati na čekovni račun viničarske Zveze. Kupite na pošti polnočno in vpišite: Strokovna zveza viničarjev - Centrala. Ljutomer, ček. račun št. 15.174; na hrbtni strani položnice pa blagovolite vpisati: »Za Viničarski dom«.

MARIBOR

V nedeljo, dne 28. aprila se vrši v prostorih ZZZD v Mariboru okrožni sestanek mariborskih viničarjev. Vse podružnice, ki spadajo pod to okrožje, naj pošljejo svoje delegate. Centralo bo zastopal tovariš Košnik Joža. Na sestanku se bodo obravnavale važne zadeve, ki se tičejo mariborskih viničarjev. Zato se sigurno udeležite!

LJUTOMER

Dne 2. maja t. l. se vrši v prostorih Viničarskega doma sestanek viničarjev iz okolice Ljutomera. Govori strok. tajnik tov. Košnik o vseh aktualnih vprašanjih ljutomerskih viničarjev. Za člane podružnice Ljutomer udeležba strogo obvezna. Vabljeni tudi ostalo delavstvo.

SV. MIKLAVŽ PRI ORMOŽU

V dne 5. in 12. maja t. l. se vršijo po posameznih krajih krajevni sestanki viničarjev, na katerih govorita tov. Rozman Rudolf in tov. Plohl Franc. Za vse člane je udeležba strogo obvezna ter naj se vsak udeležil sestanka na tistem kraju, kakor bo sporočeno v posebnih vabilih, katera bomo razposlali. Vabi odbor.

Beseda nekaterim!

Na več strani se sliši iz ust ljudi (med katerimi so častne izjeme), katerih značilna noša so pumpearje (prej so prevladovala zelene nogavice dokolenke) ter več ali manj rdeč nos in ki se radi štejejo med posebno krščanske, še bolj pa socialne in zraven tega še med inteligentne (vsaj morali bi biti), da so prepričevali viničarje, »češ sedaj po novi uredbi, vam ne moremo več dati drv, tropin, zrnja, zemlje itd., ali pa vam moramo to zaračunati. Ta uredba je pač nas vinogradnike zaščitila, ne pa vas siromakov; pa saj vam je to uredba dala vašo organizacija. In ta je kriva, da ste prikrajšani na tem in tem«.

Vsem tem in enako govorečim moremo svetovati, naj nataknejo očala, če so res tako kratkovidni, in naj potem preberejo podpis, kdo je uredbu izdal, ali naša organizacija ali kdo drug? Naj si bolje ogledajo v § 6. ali se tam glasi: ta mezda mora znašati največ — ali najmanj! Ali je določena mezda maksimalna ali minimalna? Mi viničarji razumemo, da je določena pač minimalna mezda in kdo vam potem brani dati kako malenkost več?

In glede delovnega časa. Ali se ne glasi v uredbi tudi dobesedno: »Ta delovni čas se more s pogodbo skrajšati«? Kako, da tudi tega ne morete v uredbi ugledati ali

ne razumeti, saj je vendar v istem jeziku, kakor vse druge določbe viničarske uredbe. Skozi 20 let smo imeli v nekaterih krajih krajši — 8 urni — delovni čas, zahtevamo ga odločno tudi naprej. Vi pa pravite, nekateri celo kričite nad nami: »Mi vam moramo plačati po uredbi, vi pa morate delati po delovnem času, ki je citiran v uredbi — saj ste si sami tako uredbu naredili«! (?) Če viničarji temu oporekamo — se nas naziva s komunisti. Ne vemo, kdo je bolj podoben komunistom, če ne ta izmed teh, ki po zgledu ruskega komunističnega komisarja nastopa napram ubogi viničarski raji.

Torej vse to poslabšanje nam je prinesla naša viničarska organizacija? — Vemo dobro, da taki in enaki napadi na organizacijo imajo jasen namen. Treba je organizacijo opljuvati, oblatiti, jo viničarskemu delavstvu pristuditi, ga odvrtiti

Poglavje o tujcih

TUJCI IN OBČEVANJE V DR. URADIH

V Kranju, ki je z industrijo postal eldorado tujcev v vseh mogočih narodnostih, plemen in pokolenj, se je že večkrat ugotovilo, da se ti ljudje nočejo učiti, niti poslušati našega slovenskega jezika, to se pravi jezika naroda, med katerim prebivajo in med katerim uživajo vso pristno slovensko gostoljubnost. Ti tuji ljudje, ki so v svoji narodni miselnosti sovražno razpoloženi napram nam, v pre mnogih slučajih kot predpostavljene našim ljudem, našim delavcem, ne ravnaajo baš najlepše z njimi, šikanirajo jih, zasramujejo, celo pretepajo in žalijo narodni čut našega dobrega slovenskega delavca.

Delavstvo jim je izpostavljeno na milost in nemilost, še posebno pa je pred njimi trpela čast naših deklet, katera so zalezovali v svoje nečedne namene. O vseh teh in takih krivicah in preganjanjih bi se dale napisati debele knjige. Ljudje, ki te krivice povzročajo, se iz neznanega razloga smatrajo za neke absolutne gospodarje nad delavstvom in se v svoji predpostavljene službi drznejo veliko preveč. Šele polagoma oblast njihovi trdoživosti dela konec, vsaj v nekaterih obratih. Ti ljudje, ki se v tovarnah tako oblastno vedejo, pa niti pred državno oblastjo nimajo nobenega respekta. Še danes, ko so premnogi izmed njih, če ne celo večina, pri nas že skoro 10 let, ali še preko, ti ljudje ne znajo in ne govore slovensko in če imajo opravka z državnimi uradi, mora tam službujoči uradniki znati nemško, češko, madžarsko in morda še »malajsko«, da bo mogel ustreči »gospodu tujcu«. V tem oziru se tudi premnogi bratje Čehi nič ne razlikujejo od oholih drugih narodnjakov in še danes ne znajo slovensko. Mnogi izmed teh ljudi najbrž smatrajo našo zemljo za kolonijo, v kateri se da dobro živeti, naš narod in jezik pa jim je le v zaničevanje.

Vprašamo samo, v kateri državi bi lahko tujec imel najboljše plačana mesta in najboljše privatne — izvzete niso tudi državne službe — pa pri tem ne bi znal in pisal jezika dotičnega naroda. Oblasti so pozvane, da tudi pri nas napravijo v tem oziru red!

od nje in mu tako oddaljiti edino in zakonito orožje, ki ga za obrambo svojih zakonitih in ravnih pravic še lahko uporabljajo.

Še v najmilejšem tonu vam moramo zasklicati javno vsem tistim, ki tako govorite in ravnate z nami: »Sramujte se, ki tako in prostovoljno iz lastne iniciative vihtite tujcev valpetski bič nad narodom, iz katerega ste tudi sami izšli! Nad ubogim tlačanim ljudstvom, ki je kljub temu v največji meri tukaj na severni meji trdno ohranilo slovensko narodno zavest in svojo vero. In to ljudstvo, skozi stoletja tlačeno od tujca, še sedaj v velikem številu služeč tujcem, trdno upa, da pride čas, ko bo lahko prosto zadihalo na svoji zemlji, ki jo že cel vek zaliva s svojim znojem in solzami, da gnoj s svojim potom in lastnimi telesi, ta tako lep del slovenske zemlje — Slovenskih gorik!« Več viničarjev.

STROGA DOLOČILA

ZA ZGLAŠEVANJE TUJCEV

Banska uprava sporoča:

Banska uprava opozarja prebivalstvo, da imajo oblastva nalogo strogo izvajati predpise uredbe o zглаševanju prebivalstva. Po teh določilih se mora vsako bivanje v kakem kraju prijaviti krajevni policijski oblasti, kjer pa tega ni, pa občini. Vsak hišni lastnik ali odgovorni upravitelj mora v 24 urah priglasiti vsakega stanovalca, ki se vseli v hišo, in v istem roku naznaniti tudi njegov odhod.

V kmečkih občinah velja dolžnost samo za tuje državljane in osebe, ki niso stalni prebivalci tiste občine.

Upravitelji hotelov in vsakovrstnih prenočišč morajo vsakega gosta priglasiti in odglasiti v 12 urah po prihodu, odnosno po odhodu.

Oblastvom je naročeno, da proti vsem tistim, ki bi kršili te predpise, strogo postopajo. Uredba o priglaševanju prebivalstva določa za kršitev njenih predpisov kazni do 500 din globe, če pa v določenem roku globa ne bo plačana, pa zapor do 10 dni.

Najnujnejše potrebe ljudstva

Zavod za preučevanje kmečkega in narodnega gospodarstva je obenem z »Gospodarsko slogo« izvedel obsežno anketo o najnujnejših potrebah ljudstva v banovini Hrvatski. Sedaj je rezultat te ankete izšel v posebni knjigi, iz katere posnemamo, da je anketa obsegala 2.000 vasi iz vse Hrvatske in dobila okoli 50.000 odgovorov z vseh področij.

Značilno je, da je anketa prišla do tega, da je vprašanje zvišanja cen kmetijskih proizvodov najvažnejše vprašanje za vse kraje in v vsakem letnem času. Na drugi strani se zahteva zaslužek, kar kaže, da hrvatski kmet potrebuje zemljo.

Glede cen prihaja anketa do zaključka, ki velja tudi v veliki meri za Slovenijo. Mnenja je namreč, da so radi žitne politike trpeli največ pasivni kraji. Najsiromašnejši naši kraji so morali plačati dra-

Pregled po bojiščih

Sedaj dobivamo počasi pregled o vojaških dogodkih na Norveškem. Kajti zanimanje za zahodno francosko-nemško fronto je v tem trenutku padlo, kakor hitro je na Norveškem nastala nova fronta. Vojna se vojne danes samo na severu. Tamkaj smemo reči, da prav za prav oba vojskujoča se tabora, angleško-francoski in nemški, nista v polni meri dosegla svojega cilja. Nemški tabor je mislil, da bo Norveška v 24 urah popolnoma padla v objem Nemčije, tako kot Danska. Zgodilo pa se je nasprotno. Norveška je Nemčiji napovedala vojno. Nemški tabor je torej na Norveškem sprožil novo fronto, česar gotovo ni želel. Angleško-francoski tabor pa je s svojim pomorskim nastopom hotel Nemece, ki so se na Norveškem izkrcali, takoj odrezati od Nemčije, uničiti nemško vojno brodogradnjo, potopiti nemške prevozne ladje, ki so dovažale čete in orožje na Norveško ter planiti na v raznih fjordih zajete nemške posadke in jih uničiti ter tako Norveško očistiti. Načrt se ni posrečil. Nemško vojno brodogradnjo je veliko trpelo, skoraj polovica je uničena, prevažanje čet po morju je Nemčiji onemogočeno, izgubila je za 80.000 ton prevoznih ladij, toda ni se posrečilo vreči nemških posadk iz Norveške, ki se trdno držijo v pristaniščih, ki so jih zasedli, med tem ko so pri Oslu svojo zasedbo zelo razširili proti vzhodu in proti severu. Poleg tega so z letali prenesli na Norveško toliko mož in orožja, da razpolagajo sedaj s 50 do 60.000 mož močno armado. Ker niti eden, niti drugi tabor nista dosegla popolnega uspeha, je naravna posledica ta, da je Norveška postala bojišče, in da se bo to na videz postransko bojišče najbrž razvilo v velikanško bojno polje.

Boj proti krščanstvu

»Komsomolska Pravda«, glasilo kominternne mladine, piše:

»23. avgusta je bila med Sovjetsko Rusijo in narodnim socializmom sklenjena zveza za skupen boj proti krščanstvu, ki je obema državama sovražno. Glavni boj je seveda uperjen proti katoliški duhovščini.

Obe državi sta se tudi že posvetovali o raznih ukrepih in sta sklenili, da se bosta o tem stalno obveščali.«

Posojila, ki jih je dajal SUZOR

OD LETA 1936 do 1939

Leta 1936 občini Ljubljana	din 5.000.000
» 1937 občini Ljubljana	» 2.000.000
» 1936 občini Tržič	» 1.500.000
» 1938 občini Tržič	» 1.000.000
» 1937 občini Bled	» 350.000
» 1939 občini Ljubljana	» 4.000.000
» 1939 občini Črnomelj	» 500.000

Vsega posojila v Drav. ban. din 14.350.000

Leta 1936-37

Občini Beograd	din 25.000.000
Moravski banovini	» 20.000.000
Drinski banovini	» 18.000.000

Skupaj posojila din 63.000.000

Leta 1939

občini Virovitica	din 3.000.000
občini Prelog	» 600.000
občini Hvar	» 2.000.000
občini Sušak	» 12.000.000
Društvu »Merkur«	» 4.200.000

Posojila skupaj din 21.800.000

Leta 1936

Državi Kralj. Jugosl.	din 25.000.000
Leta 1938	
Državi Kralj. Jugosl.	» 25.576.700
Ministrstvu soc. politike	» 2.000.000

Posojila skupaj din 52.576.700

Rekapitulacija:

14.350.000 din je Slovenska banovina
63.000.000 » je Srbska banovina
21.800.000 » je Hrvatska banovina
52.576.700 » je državi

151.726.700 din vsega posojila

Ni treba komentirati zakaj se nekateri tako upirajo ustanovitvi treh samostojnih nosilcev zavarovanja.

Rov se je zasul

Roman.

(14)

(Nadaljevanje.)

Še živi premogarji so se zopet spoznali. Stari Koren, eno roko in nogo je imel pod težko ruševino, je ležal proti nekemu drugemu. To je bil veliki Tone, ki je držal svojega tovariša za rame. Ime je, ubogi družinski oče, nogo in roko popolnoma strto, obraz razpraskan, oči še odprte in uprte v grozni obok — in na ustnicah kri.

Ludvika Tišlerja je pritislilo ob tram in napol pokrilo s skalami. Bil je blizu svojega očeta in jokalo kot človek, ki je izgubil pamet.

Jože se je držal očeta in obema so radi groze sklepetali zobje. Poljanec, ki je šel po rovu po les ravno v času nesreče, je ostal zunaj in ga je brez dvoma zmečkal, če je udor segel do tja.

Jožetu je padla skala na prsi, iz nosa in ust mu je tekla kri, ki je njegov oče ni videl. Žgoča bolečina ga je stiskala, kakor če bi črna skala padla na srce.

Drugi so bili zdravi, ležali so na zemlji vseppek in topo gledali okoli sebe.

Groza strašnega poloma je tlačila to votlino, nihče si ni upal ziniti besede.

Po malem so se zavedli tega, kar se je zgodilo. V somrak je Jože opazil med grozečimi skalami odprtino.

»Izhod! ... Tu je pot po rovu ... Tu je odšel Poljanec. Ah, mogoče ga je strlo!«

Rudarji so držali roke naprej, hoteli so priti k odprtini, ki je bila le tolika, da bi zlezal vanjo otrok.

»Nikogar!« je rekel Jože. »Zopet se bo zrušilo! Splazi se notri, Ludvik! Mene je pritislilo.«

Držal se je za prsa.

»Ne bi prišel dovolj hitro ... in Ti imaš ... mater ... pojdi!«

»Da, pojdi!« je kričal njegov oče, »morda je tu odprto. Pojdi hitro! Hitro!«

»Odprto! Odprto!« je zakričalo več glasov. »Kje? Kje? ... Ne, to je naš grob!«

Ludvik Tišler se je s težavo priril skozi, prišel s težavo v kot in tam tipaje našel ubogega Poljanca, ki je čepel v kotu in drgetal po vsem telesu. Iz njega ni mogel spraviti besedice.

»Ah groza!« je kričal. »Vse je zaprto, polno zemlje in kamenja! Poljanec je tu. Od vseh strani smo zasuti!«

Možje iz skupine so mu odgovorili le z bolestnim vzdihovanjem. Ludvik Tišler je lazil po ozkem rovu ali je zrušil tipaje zemljo, ali pa še podzemlja niso skočala svojega strašnega dela. Novo grmenje se je zaslilo, nato novo trdo udiranje, ki ga je spremljal piščarni prahu, kamenja in vode. Mala odprtina, koder je zlezal Ludvik se je zamašila in niso več čuli krikov teh dveh mladih. Ali ju je ubilo ali le bolj odmaknilo od drugih v ugreznjeno zemljo?

Ko se je vse umirilo, je oče Tišler zaman kričal in klical svojega sina. Le kamenje, ki se je še valilo, mu je odgovarjalo.

»Tišler! Nesrečnež! Kaj si storil?« je slabotno, usmiljenja vredno trepetal stari Koren. Spomnil se je neumnega pretepa, ki je prikladal nesrečo. Ležal je na hrbtu, kakor ga je pritislil nevaren obok, na njem kramp, ki bi ga lahko ubil.

Medtem, ko je oče Kolar osvobujoč se, iztegnil roko in se dotaknil skupka krvi in toplega mesa, bile so to roke nesrečnega Toneta, je zaslišal čisto tiho jokati Ludvikovega očeta, sedel je in glavo je sklonil na kolena.

TRETJI DEL.

Kri na kruhu.

I.

Črna morilna zemlja.

V hodniku je rudniški vodja srečal inženerja, ki je hitel proti grozečemu rovu.

»Pravkar se Vam telefoniral, gospod Trdin,« je rekel.

»No, kaj je?«

»Ah, kako je gospod inženjer, ne vem kaj se bo zgodilo. Predvsem je treba urediti izmenjavo zraka. Delavci nočejo več čakati.«

Oba sta se molče pogledala naprej, toda ko sta prišla do vhoda, ju je pokvarjen zrak stisnil v grlu in inženjer je pobelled. Tudi rudniški vodja je bil ves iz sebe. Čez čas sta se privadila na to.

»Slabo je to, gospod Trdin, nekaj se je zgodilo.«

»Zračenje je popolnoma onemogočeno. Da me niso prej obvestili. Morda bi še ne bilo prepozno,« je dodal in teklo proti oddelku. Toda kljub zaletu ni mogel odpreti vrat. Pritisnila sta skupno. Inženjer je ves strepetal. Vrata se niso odprla. Pritisnila sta še močneje, bila po vratih s pestmi in nogami, rudniški vodja je odložil svetilko, inženjer je naredil za njim. Videla sta, kako tramovje sunkoma drhti proti zemlji. Steber se je prelomil na dvoje, drug se je zmajal in sledilo je dolgo grmenje. ... Potem zopet komaj zaznatno drsanje v vedno večjačem se hrupu in naenkrat, kakor grozna razstrelitev, ki je prodrla po vsem prostoru, ostro in potem zopet težko hreščanje.

Inženjer se je naslonil na skalo.

Čutil je kako se je tresla, hotel je zbežati. Znoj strahu mu je polil čelo in sence. Rudniški vodja ves prestrašen je vzel svetilko in je šel za inženjerjem.

Na hodniku jima je pritekel nekdo nasproti.

»Gospod Trdin? Ste Vi tu? Ah, ah, kaj se je zgodilo!«

(Dalje prihodnjik.)